

## **Bilaga Återkoppling om bolagens förutsättningar 2027**

Avser de hel- och delägda bolag som regionala utvecklingsnämnden har uppdrag att utöva ägarroll för, där ägarandelen överstiger 20 procent. Styrande för respektive bolag är bolagsordning samt ägardirektiv.

Sammanställning nedan är inhämtat från underlag som lämnats in från bolagen inför bolagsdialoger hösten 2025, inför årsredovisning 2025 samt inför delårsrapport per april 2026 samt information som framkommit inför bolagsdialoger men även i samband med bolagsdialoger mellan nämnd och bolag, och vid dialoger på tjänstepersonnivå.

Inkomna underlag från bolagen har gått igenom utifrån vad som beskrivits om vidtagna effektiviseringsåtgärder, utmaningar och möjligheter på kort och lång sikt och uttryckta behov från bolagen som kan påverka Region Västerbottens investeringsplanering. I sammanställningen framgår även uttryckta behov från bolagen som kan påverka Region Västerbottens investeringsplanering, behov av åtgärder som uppmärksammats av nämnd samt åtgärder som vidtagits av bolag för att möta identifierade behov och utmaningar. I den utsträckning som är möjlig, har även befarade konsekvenser om inga åtgärder vidtas ur ett ägarperspektiv beskrivits.

För de bolag där det inte funnits anledning att kommentera bolagets inkomna underlag utifrån vad som ovan beskrivit, utgår dessa rubriker.

## **Ny lagstiftning om offentlig säljverksamhet**

Ny lag om offentlig säljverksamhet kommer att träda i kraft den 1 augusti 2026 och den nya lagens bestämmelser om utvärdering och särredovisning träder i kraft den 1 januari 2027.

Lagen innebär att en offentlig aktör inte får bedriva en säljverksamhet eller tillämpa ett förfarande i säljverksamheten som på ett otillbörligt sätt påverkar möjligheterna för privata företag att bedriva verksamhet på marknaden. En säljverksamhet eller ett förfarande som är förenligt med beslut av riksdagen eller regeringen eller som i övrigt är försvarbart från allmän synpunkt omfattas inte av förbudet.

En offentlig aktör ska vart fjärde år utvärdera hur dess säljverksamhet förhåller sig till förbudet mot otillbörlig offentlig säljverksamhet. Resultatet av utvärderingen ska dokumenteras. Om ett offentligt företag ingår i en koncern får utvärderingen genomföras av moderföretaget.

Det är oklart hur lagen kommer att påverka verksamheter inom regionens hel – och delägda bolag.

## **Kollektivtrafik**

Det råder fortsatt stor osäkerhet om hur kollektivtrafikkostnader kommer att påverkas av den stora ekonomiska osäkerhet som råder globalt. Inflation och drivmedelspriser har stor påverkan på trafikavtalen. Regeringens beslut om att med kort varsel subventionera periodkort ses som positivt men bidrar också till ökad osäkerhet.

I oktober månad 2025 meddelades att den statliga medfinansieringen av samverkansavtal för Norrtåg AB för år 2026 minskades till en nivå som var 57 procent av 2025 års nivå. Likaså minskade den statliga medfinansieringen av samverkansavtal för busstrafik Samverkande inland för 2026 till en nivå som var 56 procent av 2025 års nivå.

Vad gäller samverkansavtalet för flygtransferlinjerna har liksom för övriga samverkansavtal tecknats för ett år och avser därmed endast 2026. Förutom Region Västerbotten så berörs Dorotea, Sorsele och Åsele kommuner av avtalet då de medfinansierar en fjärdedel av nettokostnaden för respektive flygtransferlinje. Trafikverket har meddelat att de inte kan informera om vilken nivå som de har möjlighet att teckna samverkansavtal förrän hösten 2026 liksom tidigare år. Trafikverket har i

dagsläget inte anslag för längre period än ett år och därmed finns risk att samma osäkerhet kring kommande års finansiering kvarstår.

Ökade drivmedelspriserna, samt ökning av trafikavtalens kostnadsnivå till följd av indexutvecklingen innebär en fortsatt stor risk för stor påverkan på trafik kostnaderna inom den regionala kollektivtrafiken.

I slutet av 2026 inleds en upphandlingsprocess för trafikavtal med start i december 2029 som omfattar cirka 38 procent av den trafik som finansieras av Region Västerbotten. Under 2027 inleds ytterligare två upphandlingsprocesser som avser trafikavtal med start 2030/2031. Dessa upphandlingsprocesser omfattar cirka 26 procent av den trafik som finansieras av Region Västerbotten. En annan osäkerhet som identifierats rör resandeutvecklingen.

Region Västerbotten har under de senaste årens planeringar inte haft möjlighet att finansiera beslutad verksamhet /trafikplanering. Verksamhetens ekonomiska utveckling påverkas starkt och relativt direkt av omvärldsförändringar som man ej har rådighet över. Kollektivtrafikbolagen jobbar kontinuerligt med effektiviseringsåtgärder men har begränsade möjligheter att snabbt och i någon större omfattning parera större svängningar i den ekonomiska utvecklingen. Utifrån utvecklingen i omvärlden har kollektivtrafiken ett behov att öka finansiering.

Utifrån de indikationer som framkommit i bolagens prognoser så bedöms underfinansiering för kollektivtrafiken 2026 i nivå med 45-50 miljoner kronor. Bolagens upprättade budgetar för 2027 indikerar en underfinansiering närmare 70 miljoner kronor.

En översyn av långsiktig strategi föreslås för att minska påverkan av svängningarna i omvärlden. Svängningarna riskerar att minska regionens och nämndens styrförmåga, tränga undan annan verksamhet och öka sårbarheten.

## **Länstrafiken i Västerbotten AB**

### **Väsentliga händelser under året**

#### **Omvärld**

Utvecklingen av drivmedelspriser förväntas få stort genomslag under senare delen av 2026. Inträffade händelser i omvärlden innebär att osäkerheten ökar betydligt inför kommande planeringsperiod när det gäller bland annat drivmedelspriser 2027. Även statens beslut om medfinansiering har betydande påverkan.

När det gäller resandevolymer med regiontrafiken är resandevolymer och intäkter lägre i jämförelse såväl med budget som med föregående år. En minskning av resandevolymer med regional kollektivtrafik har noterats inom ett flertal regioner.

#### **Internt**

2026 och 2027 är intensiva upphandlings år inom flera områden, dels för allmän kollektivtrafiken, dels för "särskild kollektivtrafik" (kollektivtrafik för att människor med särskilda behov ska kunna ta sig till vård) och för ny Trafikdatabas. Ny VD har rekryterats med till tillträde under tertial 3.

### **Vidtagna effektiviseringsåtgärder**

Digitaliseringsprojekt såsom nytt betalsystem och ekonomisystem förväntas långsiktigt öka effektiviteten. På kort sikt har införande projekten inneburit en "belastning" för verksamheten.

Taxorna regleras kontinuerligt.

### **Utmaningar och möjligheter på kort och lång sikt.**

Möjlighet finns att öka resandet med Länstrafiken i Västerbotten AB. Begränsade möjligheter med att höja taxorna för att inte riskera att resenärerna väljer andra transportalternativ. Det är utmanande att förutse och snabbt ställa om utifrån förändringar i omvärlden. För att på sikt elektrifiera behövs en depåstrategi, det vill säga en strategi för hur verksamheten planerar, placerar och använder depåer (baser/garage/terminaler) på ett effektivt sätt och om det finns möjlighet att använda entreprenörers eller om det är mest effektivt och säkert att ha i egen regi.

### **Behov av åtgärder som uppmärksammas av nämnd.**

Region Västerbotten har under de senaste årens planeringsprocesser inte haft möjlighet att finansiera beslutad verksamhet /trafikplanering. Verksamhetens ekonomiska utveckling påverkas starkt och relativt direkt av omvärldsförändringar som man ej har rådighet över och mycket begränsade möjligheter att i någon större omfattning parera. Förändringar i trafikkostnaderna bygger på så kallade indexkorgar vilket innebär att kostnadsutvecklingen är svår att prognostisera. Utifrån utvecklingen i omvärlden så har kollektivtrafiken ett behov av ökad finansiering.

Nämnden behöver säkerställa ett förtydligande från bolaget om åtgärder på kort och långsikt för att öka resandevolymer och åtgärder för att nå målsättning om "God ekonomisk hushållning" och minska beroendet av svängningar på marknaden när det gäller driftkostnader och beroende av fossilt bränsle. I övrigt, se nedan "Befarade konsekvenser om inga åtgärder vidtas".

Fortsatt påverkansarbete behövs för att staten ska ta sitt ansvar för åtaganden om medfinansiering av samverkansavtal om kollektivtrafik.

### **Befarade konsekvenser om inga åtgärder vidtas ur ett ägarperspektiv.**

Kraftiga svängningar i resultatutvecklingen inom Länstrafiken i Västerbotten AB påverkar Region Västerbottens finansiella ställning och i vissa lägen Region Västerbottens kreditvärdighet. Risk för fortsatt stora svängningar i resultatutvecklingen påverkar också möjligheten till relevanta beslutsunderlag och möjligheten till styrning för regionfullmäktige och regionala utvecklingsnämnden. För att minska beroendet av fossilt bränsle och dess påverkan, se ovan om förslag till långsiktig strategi.

## **Bussgods i Norr AB**

### **Väsentliga händelser under året**

Bussgods i Norr AB är fortfarande drabbat av den svaga tillväxten i samhället och den ihållande lågkonjunkturen.

Bolaget har jobbat hårt under andra halvåret 2025 med kostnadsanpassningar och att hitta flera nya kunder. Organisationen bedöms vara på rätt nivå, men ska även vara förberedd på att hantera svaga volymer under 2026 och en tillväxt under 2027.

Bolaget har under året även jobbat med upphandlingar hos regionerna inom verksamhetsområdet och vunnit en upphandling i Västerbotten men förlorat en stor upphandling i Norrbotten.

I de projekt för drönartransporter som bolaget jobbat med över tid, har flera lyckade testflygningar genomförts. Målet på lång sikt är att projekten ska leda till en kommersialisering av dessa transporter i kombination med bolagets målbild att vara nummer 1 på kombinerad mobilitet.

### **Vidtagna effektiviseringsåtgärder**

Bolaget har under året försökt möta minskad efterfrågan med minskad bemanning och omförhandling av avtal. Parallellt med detta har bolagets säljorganisation verkat för att hitta nya kunder och ökade transportvolymer.

### **Utmaningar och möjligheter på kort och lång sikt**

Om lågkonjunkturen håller i sig, och marginaler och intäkter krymper ytterligare, kan effekten på lång sikt skapa arbetsmiljöproblem och svårigheter att behålla nyckelkompetens.

## **Norrtåg AB**

### **Väsentliga händelser under året**

I samband med vårändringsbudgeten klargjordes det att inga utökade medel tillförs under 2026 från Trafikverket. Det innebär att osäkerheten gällande ersättning för 2027 kvarstår, då Trafikverket inte har möjlighet att teckna längre avtal än ett år i taget. Parallellt pågår en översyn av den tillgänglighetsmodell som ligger till grund för all statlig (interregional) trafik och även vilket uppdrag eventuella nattåg ska ha, samordnat med dagtågstrafik. Norrtåg AB deltar aktivt i båda dessa processer. Detta kan komma att påverka i vilken utsträckning staten fortsätter att köpa trafik av Norrtåg AB från 2028 och framåt.

Under årets inledning i samband med operatörbytet uppstod utmaningar kopplade till underhållet av fordonen, vilket påverkade tillgängligheten, resande volymer och intäkter negativt. Efter mars månad har läget normaliserats.

Trafikverkets neddragna medfinansiering av trafik knuten till Norrtåg AB innebär ett ökat behov av ägarbidrag från övriga ägare. Helårsprognosen för 2026 visar fortsatt en total medfinansiering på 358,8 miljoner kronor, varav Region Västerbottens andel är 24 procent (86,1 miljoner kronor). Behovet av ägarbidrag överstiger Region Västerbottens budget med cirka 30 miljoner kronor för helåret. Trafikverkets neddragna finansiering har också lett till att bolaget har likviditetsproblem vilket inneburit att Region Västerbotten fått tidigarelägga utbetalning av delar av ägarbidraget.

### **Vidtagna effektiviseringsåtgärder**

Bolaget jobbar aktivt med riktade åtgärder för att öka resandet på olika sträckor. Översyn görs av prismodell och paketering för träffsäkra erbjudande. Kontinuerlig översyn av kostnader för underhåll, el och administration.

### **Utmaningar och möjligheter på kort och lång sikt**

Risk att de generella prisuppgångarna i samhället i stort även får genomslag på bolagets framtida operatörsavtal och prisbild för nyanskaffning av fordon/utbyggnad fordon. Med kvalitetssäkring och "moderna" tåg, anpassad trafik – och prispaketering finns goda möjligheter att öka resandet med kollektivtrafik.

### **Uttryckta behov från bolagen som kan påverka Region Västerbottens investeringsplanering**

Borgensåtagande för nyanskaffning av fem fordon till ett kalkylerat värde på 1,1 miljarder kronor påverkar Region Västerbottens investeringsplaner. Upphandlingen har påbörjats. Nyanskaffningen beräknas till 2031.

### **Behov av åtgärder som uppmärksammas av nämnd**

- Behovet av långsiktig finansieringsplan för fordonsanskaffning

### **Befarade konsekvenser om inga åtgärder vidtas ur ett ägarperspektiv.**

Region Västerbotten har under ett antal år inte haft möjlighet att finansiera Norrtåg ABs verksamhet fullt ut, verksamheten har varit underfinansierad. Förutsättningarna försämrades ytterligare när nivån av finansiering från staten minskade betydligt enligt ovan, samtidigt som ett långsiktigt behov finns av att förnya och utöka fordonsflottan.

Region Västerbotten behöver tillföra medel för att finansiera beslutad verksamhet parallellt som Norrtåg AB fortsätter att jobba aktivt med effektiviseringar för ökat resande. Om inte riskerar annan verksamhet att trängas undan inom Region Västerbotten.

En långsiktig plan behöver också arbetas fram för att säkerställa finansieringen av beslutade framtida investeringar som bedöms få stor inverkan på Region Västerbottens framtida soliditet och kreditvärdighet. Även resultatet för Norrtåg AB kommer att påverkas negativt under ett par år innan resandevolymer och minskade underhållskostnader får effekt vilket kan påverka behovet av finansiering från ägare.

En väl utbyggd infrastruktur är en viktig del för att Region Västerbotten på kort och långsikt ska skapa förutsättningar för regional tillväxt, att regionen är attraktiv att bo och verka i.

# **Tillväxtpolitik, analys och samhällsbyggnad**

## **AC Net AB**

### **Väsentliga händelser under året**

Bolaget har slutfört leverantörsvalet och tecknat överenskommelse för projektet "Nytt våglängdsnät", vilket utgör ett större reinvesterings- och förstärkningsprojekt av hårdvara i det regionala nätet. Ett nytt samarbetsavtal mellan kommunerna i Västerbotten och Region Västerbotten förväntas undertecknas under hösten. Avtalet reglerar nyttjande, kostnadsfördelning samt finansiering av samarbetet. AC-Net AB har periodiserat intäkter kopplade till avtalet för att möjliggöra korrekt uppföljning.

### **Utmaningar och möjligheter på kort och lång sikt**

En avgörande faktor för bolaget, kommunerna, Region Västerbotten och de kommunala stadsnäten är att en ny konnektivitetsstrategi för länet beslutas och förankras. Detta är nödvändigt för att säkerställa att alla aktörer driver och leder mot gemensamma målsättningar.

Omvärlden förändras snabbt och nya förutsättningar kräver ett utvecklat fokus för att möta samhällets växande förväntningar och krav. Regelverket för samhällsviktig infrastruktur skärps kontinuerligt som en följd av det förändrade världsläget, vilket med stor sannolikhet kommer att påverka och forma bolagets driftsamarbete med stadsnäten i Västerbotten.

## **Norrbotten AB**

### **Väsentliga händelser under året**

Under det gångna året har bolaget ägnat mycket tid åt framtagandet av ny Nationell Transportplan för den kommande 12-årsperioden. Såväl vad gäller utarbetande av konkreta förslag, exempelvis koncept för bildande av byggbolag, som aktiv påverkan avseende det konkreta innehållet i planen samt med efterföljande remissarbete.

Många krafter har medverkat till att utfallet av det beslut som regeringen fattade i april 2026, måste anses som en stor framgång. Detta med undantag för att regeringens beslut inte innehåller någon konkret tidplan för när Norrbotten AB ska vara färdig för trafik, att inget beslut om att sträckan Skellefteå-Luleå ska byggas av ett av staten och berörda kommuner och regioner ägt produktionsbolag samt att inte full finansiering finns med i planen. Tyvärr justeras anslagen för sträckan Skellefteå-Luleå också ner med 150 miljoner vilket ger sämre kapacitet och sämre förutsättningar för trafikeringen. Totalt tillförs ca 14,5 miljarder utöver tidigare tilldelade medel vilket innebär att det saknas ca 4 miljarder enligt nuvarande kalkyler.

## Näringsliv och innovationssystem

### Almi Nord AB

#### Väsentliga händelser under året

Almi Nord AB har under 2025 sett en fortsättning av den optimism bland företagen som startade efter sommaren 2024. En högre investeringsvilja har inneburit att Almi Nord har fått ta emot flerfinansieringsförfrågningar än motsvarande period föregående år. Osäkerheten kring den nya administrationen i USA och marknaderna den senaste tiden riskerar att bromsa företagens riskvilja den närmaste framtiden, då det blir allt svårare att räkna på sina investeringar.

Verksamheten under inledningen av 2026 har präglats av ett fortsatt stabilt inflöde av företag och en god aktivitet i rådgivnings- och finansieringsinsatser. Efterfrågan från företagen har varit särskilt tydlig inom områdena digitalisering, hållbarhet och kapitalförsörjning, vilket ligger väl i linje med Almi Nords prioriterade fokusområden.

Under början av 2026 har även ett strategiskt skifte förstärkts, där fokus i högre grad riktas mot företag med tillväxtambitioner och större kapitalbehov. Detta inkluderar en ökad inriktning mot utlåning i kombination med rådgivning och att nå fler etablerade små och medelstora företag. Denna förflyttning påverkar både arbetssätt och prioriteringar i verksamheten och förväntas på sikt bidra till ökad utlåningsvolym och större affärsnytta.

#### Vidtagna effektiviseringsåtgärder

Bolaget jobbar ständigt med att se över effektiviteten såsom hur och vad man levererar men också de kostnader bolaget bär. De senaste årens kostnadsökningar i form av löneökningstakt, hyreshöjningar och ökade legala krav inom IT-infrastruktur ger bolaget ett utmanande läge då dessa tre områden utgör 85-90 procent av bolagets totala kostnader. Fortsätter den utvecklingen kommer det att påverka hur många företag som kommer kunna ta del av bolagets tjänster i norra Sverige.

#### Utmaningar och möjligheter på kort och lång sikt

Bolaget beskriver ett behov av att kontinuerligt följa marknaden och utveckla deras erbjudanden för att fortsatt vara relevanta och möta upp företagens behov. Just nu pågår en resa för många företag där anpassningar till att kunna möta upp krav om hållbarhet och attrahera/behålla kompetens är utmanande. Bolaget ser också en utveckling där tillgången till kapital såsom finansiering ser olika ut beroende på var i norra Sverige man befinner sig. Detta till följd av att bankernas mer restriktiva närvaro i de mindre kommunerna.

#### Behov av åtgärder som uppmärksammas av nämnd

Almi Nord AB föreslår att det nuvarande särskilda anslaget (reserverade medel) avvecklas och i stället ersätts av en höjning av det ordinarie driftanslaget med motsvarande summa (2 050 000 kronor). Höjningen föreslås ske inom ramen för den gemensamma driftfinansieringen och motfinansieras av de regionala ägarna. För region Västerbotten innebär det en kostnad för driftanslag på 7 220 886 kronor för 2027, vilket är en ökning på 1 025 000 kr jämför med föregående år.

## Uminova Innovation AB

Region Västerbotten är minoritetsägare i Uminova, ägarandelen understiger 20 procent och kommenteras därför inte särskilt i denna sammanställning. Det pågår en fusion av innovationsbolagen Uminova Innovation AB, Umeå Biotech Incubator AB, Science Park i Umeå AB samt Uminova Expression AB. Fusionsprocessen innebär att Uminova Innovation AB absorberar de andra bolagen, Region Västerbottens andel i det samägda bolaget kommer att uppgå till 16,97 procent. Var ägarrollen för detta bolag efter fusion med alla de ingående bolagens tilldelade budgetmedel kommer att hanteras i nämndorganisationen är ej beslutat ännu.

## Regional kulturverksamhet

Kulturbolagen har under ett antal år flaggat för att den ökning av ägarbidrag som bolagen fått inte motsvarat de pris- och löneökningar som bolagen haft. Statsbidragen har inte heller följt pris- och löneutvecklingen. För 2026 höjdes statsbidraget endast med 0,62 procent.

Ägarsamråd om indexuppräknings 2027 har genomförts under april och maj 2026. Ett förslag på uppräknings med 3,2 procent på den andel av ägaranslaget som avser personalkostnader och 1,7 procent av den andel som avser övriga kostnader har det kommits överens om.

De regionala kulturbolagen arbetar ständigt med effektiviseringsåtgärder för att kunna möta ökade kostnader. För några av bolagen har ett överskott byggts upp som gör det möjligt att långsiktigt kunna planera och kontraktera produktionsuppsättningar.

Flera av kulturbolagen har haft överskott av ägaranslag som periodiserats till nästa år. Från år 2025 flyttades drygt 23 miljoner kronor över till år 2026. Bolagen planerar att använda sparade medel de närmaste åren för att kompensera för de senaste årens kraftiga pris- och löneökningar. De regionala kulturbolagen arbetar ständigt med effektiviseringsåtgärder för att kunna möta ökade kostnader. För några av bolagen har ett överskott byggts upp som gör det möjligt att långsiktigt kunna planera och kontraktera produktionsuppsättningar.

Revisionen påpekade vid senaste revisionstillfället för Västerbottensteatern AB och Norrlandsoperan AB att det behöver tydliggöras att ägarbidraget ska återbetalas om det inte används under året. Den nya hanteringen har diskuterats med de ovan nämnda bolagen och med de andra ägarerna. Region Västerbotten behöver också boka upp en fordran på bolagen vilket kommer att påverka regionens resultat positivt 2026. Eftersom ägarerna brukar besluta om att bolagen får behålla beloppet behöver det förbrukade beloppet nästa år bokas som en kostnad i Region Västerbotten detta kommer att leda till en negativ avvikelse mot budget, om inte nya budgetmedel tillförs. En beräkning visar på att ca 4 miljoner kronor av de sparade bidragen planeras att användas per år 2027 och 2028.

Tabell: Överförda ägaranslag vid bokslut, belopp i tkr

| År                           | 2016          | 2017          | 2018          | 2019          | 2020          | 2021          | 2022          | 2023          | 2024          | 2025          |
|------------------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| <b>Västerbottensteatern</b>  | 2 066         | 3 167         | 2 239         | 4 177         | 5 401         | 8 333         | 7 673         | 9 339         | 8 879         | 8 879         |
| <b>Norrlandsoperan</b>       | 11 558        | 9 675         | 6 580         | 6 050         | 9 160         | 9 920         | 5 780         | 4 830         | 7 380         | 10 180        |
| <b>Västerbottens museum</b>  | 0             | 0             | 0             | 0             | 0             | 0             | 0             | 0             | 0             | 0             |
| <b>Skellefteå museum</b>     | 2 946         | 3 046         | 3 036         | 3 468         | 5 525         | 5 227         | 5 227         | 5 527         | 5 527         | 3 307         |
| <b>Skogs- och samemuseet</b> | 105           | 277           | 622           | 0             | 67            | 0             | 1 092         | 1 200         | 1 200         | 1 200         |
| <b>Summa</b>                 | <b>16 675</b> | <b>16 165</b> | <b>12 477</b> | <b>13 695</b> | <b>20 153</b> | <b>23 480</b> | <b>19 772</b> | <b>20 896</b> | <b>22 986</b> | <b>23 566</b> |

## **Norrlandsoperan AB**

### **Väsentliga händelser under året**

Norrlandsoperan AB har nu en restaurang i huset vilket är ett första steg i en strategi för att göra huset mer tillgängligt för invånare och besökande.

Verksamhetsåret 2025 var ett bra år med en god publiktillströmning, vilket gett bra med intäkter. Försäljningen under 2026 har också gått bra med många slutsålda föreställningar. Det har varit dansföreställningar, konserter med artister och symfoniorkestern.

Under våren lanserades Dansplan Västerbotten, en plan framtagen under Dans i Västerbottens regi. I planen presenteras åtgärdsförslag på hur villkoren för danskonstnärer i Region Västerbotten kan förbättras.

Norrlandsoperan ABs verksamhet har under den första tertialen 2026 genomförts enligt plan och inga händelser som i stort har påverkat budget negativt har inträffat. I budgeten kommer Norrlandsoperan AB att använda 2,8 miljoner kronor av ägaranslagen överförda från 2025 till produktion.

### **Vidtagna effektiviseringsåtgärder**

Det svåra ekonomiska läget var en stor anledning till den omorganisation som genomfördes 2024 och parallellt med detta arbete och fortsatt, jobbas det aktivt på för att öka externa intäkter samt att kostnadseffektivisera.

### **Utmaningar och möjligheter på kort och lång sikt**

Kostnadsökningar, låga och uteblivna uppräkningsar av bidrag är en stor utmaning för Norrlandsoperan AB. Planen är att använda tidigare års uppkomna överskott av ägaranslag 2025 för att klara de ekonomiska utmaningarna. Inför 2028 ser bolaget att det behövs ytterligare tillskott från ägarna eller att bolagets uppdrag måste ändras för att budgeten ska gå ihop.

### **Åtgärder som vidtagits av bolag för att möta identifierade behov och utmaningar**

Norrlandsoperan AB har hittat nya modeller för samarbeten med andra operahus. Detta ska resultera i minskade produktionskostnader och ge möjlighet för varje operaproduktion att spelas för en större publik på fler orter. Under de kommande 3 åren görs produktioner tillsammans med Folkoperan i Stockholm och med Malmö opera.

Norrlandsoperan AB ska också utveckla samarbetet med det lokala näringslivet genom att hitta partners, som tillsammans med Norrlandsoperan vill arbeta för att utveckla kulturens roll i samhället. Ett annat externt perspektiv handlar om att öppna upp operahuset och öka antalet externa uthyrningar i form av konserter, konferenser och andra typer av evenemang.

### **Befarade konsekvenser om inga åtgärder vidtas ur ett ägarperspektiv**

Inför 2028 flaggar bolaget för att det behövs ytterligare tillskott från ägarna eller att bolagets uppdrag måste ändras.

## **Västerbottens museum AB**

### **Väsentliga händelser under året**

Museet har under ett antal år nu uppmärksammat ägarna på urholkningen av museets ekonomi och presenterat behov och utmaningar. De ekonomiska behoven för att klara av en oförändrad verksamhet och klara utvecklingsinsatserna i den Regionala kulturplanen och i museets Strategiska plan kräver en större uppräkningsökning än tidigare år. Museets utredningar om det ekonomiska läget visar att behovet av anslagsuppräkningsökning till museet landar på 8 procent, minst tre år i följd.

Styrelsen antog i november 2025 för första gången en minusbudget (–0,4 miljoner kronor) för 2026. Den 1 oktober 2025 sjösatte museet en ny organisation. I februari fick museet ett positivt besked från Boverket då bolaget beviljades medel för en del av planerade fastighetsåtgärder.

Besöksstatistiken har under tertialen varit något högre än för samma period föregående år, dels på grund av SM-veckan som ägde rum vecka 13 i museets närhet. De utställningar som museet visat har varit välbesökta. I april stängde utställningen Rättigheterna är våra, som nu under våren omvandlas till en vandringsutställning.

### **Vidtagna effektiviseringsåtgärder**

En organisationsförändring gjordes i slutet av 2025 för att minska bolagets kostnader. De affärsdrivande verksamheterna balanserar upp 4,4 miljoner kronor av den övriga verksamheten i budget 2026.

### **Utmaningar och möjligheter på kort och lång sikt**

Om Västerbottens museum AB ska kunna fortsätta bedriva verksamhet enligt direktiven och med god kvalitet, fylla verksamhetens lokaler med attraktivt innehåll och klara avtalsenliga löneökningar, fastighetsunderhåll och bevarandet av kulturarvet samt därtill fortsättningsvis kunna utöva sitt regionala arbete krävs det, enligt bolaget att anslagen till museet ökar. Bolaget beskriver ett faktum att museet måste skära ned ytterligare i verksamheten om inte anslagen höjs.

### **Befarade konsekvenser om inga åtgärder vidtas ur ett ägarperspektiv**

Västerbottens museum AB har inte haft samma överskott som de andra kulturbolagen. En stor del av bolagets tillgångar är bundna i fastigheter. Det finns en stor risk att bolaget inte kan utföra sina uppdrag 2027.

## **Västerbottensteatern AB**

### **Väsentliga händelser under året**

Den förändring som sker lokalt i Skellefteå i och med avstannande industrietablering samt det osäkra läget globalt påverkar bolaget i nuläget och framåt.

Bolagets verksamhet har under årets första tertial haft ett tydligt fokus på konstnärlig utveckling, regional tillgänglighet och publikförnyelse. Ett strategiskt mål för bolaget är att locka till sig besökare som möter Västerbottensteatern för första gången. Verksamhetsåret 2026 präglas av ett medvetet konstnärligt mod i repertoarvalen, andelen nyproduktioner är hög och flera produktioner arbetar med nya och gränsöverskridande metoder. Detta stärker bolagets konstnärliga profil och långsiktiga relevans, men innebär samtidigt ett ökat resursuttag under innevarande år.

Den ekonomiska utvecklingen påverkas av beslut om statlig anslagsuppräknings om 0,62 procent, samtidigt som löne- och pensionskostnader ökar med cirka 3 procent till följd av centrala avtal. Eftersom personalkostnader (inklusive frilansare) utgör ca 70 procent av bolagets totala kostnads massa innebär detta ett strukturellt kostnadsgap som behöver hanteras genom effektiviseringar och omprioriteringar. Därtill påverkas verksamheten av ökade kostnader, kopplade till omvärldsläget, bland annat för transporter och tekniska tjänster. Sammantaget medför detta en långsiktig press på bolagets ekonomiska handlingsutrymme.

Viss osäkerhet finns gällande egenfinansieringsgraden. Bolaget kan se att biljettintäkterna för enskilda produktioner riskerar att understiga prognos. Bakgrunden kan dels ligga i föreställningar som är nya i sitt format för publiken. Externa faktorer som ett utökat totalt utbud av kulturupplevelser i Skellefteå är en faktor som tidigare identifierats ha påverkan på bolagets försäljning. Sammantaget bedöms dock måluppfyllelsen som god, med mindre risker främst kopplade till ekonomiska indikatorer.

### **Vidtagna effektiviseringsåtgärder**

Samtidigt innebär den höga ambitionsnivån i kombination med ökade kostnader att det ekonomiska utrymme är begränsat. Bolaget fortsätter därför arbetet med effektiviseringar, samverkan och analys av kostnadsdrivande faktorer. För att långsiktigt stärka intäktsbasen bedöms utveckling av kompletterande finansiering vara nödvändig, vilket förutsätter tillgång till tidsbegränsade projektmedel för att bygga upp nödvändig kompetens och struktur.

### **Utmaningar och möjligheter på kort och lång sikt**

Den fleråriga urholkningen av anslagen från staten i kombination med att anslag från region och kommun inte längre uppräknas i enlighet med den tidigare normerade beräkningen, påverkar bolagets ekonomi och uppfyllande av bolagets uppdrag negativt.

Under sista åren har den nationella kulturpolitiken dominerats av frågan om vikten av att kulturen ökar sin privata finansiering. Västerbottensteatern har sedan tidigare en breddad finansiering, och kan, liksom utredningar på nationell nivå, konstatera att detta är ett arbete som tar tid och därmed resurser från bolagets kärnverksamhet. Detta i kombination med att det finns en hög grad av osäkerhet i utfall och att fokus ofta ligger på enskilda projekt utgör en utmaning. Det är också av vikt att säkra att teaterns repertoar inte styrs av möjligheterna till finansiering.

### **Åtgärder som vidtagits av bolag för att möta identifierade behov och utmaningar**

Utvecklande av befintliga och nya samarbeten är en del i att skapa större ekonomiskt utrymme. Detta kan gälla samarbeten med andra teatrar och scenkonsthus med exempelvis samproduktion och samnyttjande av resurser, men också samarbeten med koncernbolag, organisationer och näringslivet.

I budget 2026 kommer 3,8 miljoner kronor av tidigare överskott av ägaranslag användas för att uppfylla uppdraget från ägarerna.

## **Befarade konsekvenser om inga åtgärder vidtas ur ett ägarperspektiv**

På sikt kommer en ambitionsminskning av verksamheteten att behöva göras.

## **Skellefteå museum AB**

### **Väsentliga händelser under året**

Under första kvartalet har en IT-resurs från Skellefteå kommunkoncern anställts för att hjälpa till med bolagets IT-säkerhet. Det är tydligt att det finns stora behov som skyndsamt behöver åtgärdas. Idag finns ingen intern resurs för att säkerställa detta, utan bolaget måste förlita sig på externa resurser vilket i förlängningen riskerar att bli kostsamt.

Museets produktionsteam har arbetat med SE26 Exhibition som är en interaktiv utställning om Skellefteås samhällsomvandling genom historien, med fokus på hållbarhet. Det är den enskild största och mest påkostade tillfälliga utställningen i museets historia där de största delarna finansierats av externa aktörer. Förhoppningen är att utställningen lockar rekordmånga besökare under året. En utmaning kopplat till utställningen är att säkerställa värdskap, men också drift- och skötselkostnader under året avseende teknik-, städ- och allmänt underhåll.

Efter en längre tid med oroligheter kring lokalerna för Båtmuseet som inneburit risk för samlingarna och begränsat tillgängligheten, har avtalet sagts upp i samråd med hyresvärden och med stöttning av lokalsamordnare inom Skellefteå kommunkoncern. Nya, ändamålsenliga lokaler krävs för att säkra bevarande och möjliggöra eventuellt fortsatt utveckling av ett uppskattat besöksmål. Kostnaderna för sådana är troligen högre än de varit tidigare.

Färdigställandet och öppnandet av det nya besöksmålet Läroverket har krävt ett stort antal resurser och också blivit dyrare än vad avsikten inledningsvis var. Anledningen till de ökade kostnaderna var att renoveringarna som krävdes blev högre, dels på grund av åtgärder som krävdes då man funnit svartlim i lokalerna.

### **Vidtagna effektiviseringsåtgärder**

Organisationen av volontärer i museets verksamheter har tydliggjorts genom en samlad hantering, med gemensam policy och ett system för individuella avtal. Det ger förutsättningar för bättre långsiktig planering, med tydligare ansvar och ökad rättssäkerhet för båda parter, och höjer därmed kvaliteten på volontärernas arbete.

### **Utmaningar och möjligheter på kort och lång sikt**

Den publika verksamheten har fortsatt utvecklas med stort engagemang. Digitala satsningar på filmer och berättelser från museets magasin och andra delar av verksamheten har fått mycket stor spridning i sociala medier. Antalet personer som nås digitalt har ökat med flera hundra procent, och kommunikationsavdelningen är nu fullt bemannad efter en längre period av tjänstledigheter.

Samtidigt kvarstår utmaningen att säkerställa ett hållbart värdskap på Nordanå som motsvarar de krav och förväntningar som finns på ett besöksmål av Skellefteå museums dignitet. Att bemanna reception,

utställningshallar och programverksamhet på ett hållbart sätt är resurskrävande och kommer att vara en central fråga framöver.

Den tillitsbaserade organisationen förväntas ge långsiktiga effekter i form av ökat engagemang, tydligare ansvarsfördelning och ett starkare medarbetarskap. Det förväntas i sin tur att medföra en högre grad av måluppfyllelse. Med öppningen av Läroverket och satsningen på SE26 Exhibition stärks bolagets roll som aktör inom kulturarv, lärande och samtidskonst i norra Sverige.

Utmaningarna framåt handlar om kompetensförsörjning, digitalisering och ökade krav på tillgänglighet, men också om att värna kärnuppdraget i en snabbt växande och föränderlig region. Ibland är uppdraget bredare än antalet resurser som går att koppla till genomförandet, vilket utmanar organisationen i att behöva göra rätt prioriteringar.

Skellefteå museum kommer att använda 0,3 miljoner kronor av tidigare års överskott för att täcka underskott i budgeten.

### **Befarade konsekvenser om inga åtgärder vidtas ur ett ägarperspektiv**

På sikt kommer en ambitionsminskning av verksamheten att behöva göras.

## **Skogs- och samemuseet AB**

### **Väsentliga händelser under året**

Under vintern har en gammal utställning rivits och under året fram till vårvintern 2027 byggs en ny samisk basutställning. En del större inköp i form av anpassade montrar samt material till utställningen kommer att köpas in. Bolaget kommer att ha två tillfälliga sommarutställningar, en egenproducerad samt en på inlån från Västerbottensmuseum.

På tilläggsuppdraget från Lycksele kommun Gammlatssamverkan kommer bolaget att ha en del inkomstbortfall bland annat. Utemässan som aviserat att de ställer in årets mässan. Bolaget har också fått avisering om att vissa långtidsuthyrningar av byggnader av extern gäst ej kommer att fortsätta. Därtill har tilläggsuppdraget haft höga elkostnader under första delen av året. Åtgärder är redan föreslagna för att uppnå balans.

### **Utmaningar och möjligheter på kort och lång sikt**

Bolaget har påbörjat ett större arbete tillsammans med majoritetsägaren Lycksele kommun gällande beredskap. Mycket är gjort sedan tidigare internt vid museet. Detta arbete kommer att pågå i tre år.

Bolaget arbetar utåtriktat med barn och unga, i skolverksamhet, nya kontakter. Jobbar strategiskt med Lycksele kommun, kring utveckling av skolprogram. Arbetet är påbörjat med ombyggnation av samisk utställning.

På långsikt beskriver bolaget att det är viktigt att säkerställa de skogliga samlingarna. Bolaget har arbetat upp ett mer omfattande nätverk inom den skogliga sektorn. Samt att ha fler besökare både till den ombyggda samiska utställningen samt till de skogliga samlingarna. Museet behöver också jobba aktivt med år att få in besökare som återkommer till verksamheten.